

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ให้มีความสำคัญกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศหลังวิกฤติที่เกิดขึ้นกลางปี 2540 และสร้างฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืนพึ่งตนเองได้ ในช่วงระยะเวลา 5 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และเรื่องที่จะต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนคือการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อสร้างรายได้ของประเทศให้เพิ่มขึ้น เพราะขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศได้ลดลง ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญ โดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษา ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทักษะฝีมือ รวมทั้งการพัฒนาความรู้ของแรงงานไทย

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นหน่วยงานหนึ่งของการกระทรวงแรงงาน ได้มีการปรับบทบาทภารกิจ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากการปรับบทบาทภารกิจและ โครงสร้างการดำเนินงาน ได้แบ่งเป็นกลุ่มงานออกเป็นกลุ่มหลักคือ กลุ่มพัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน กลุ่มส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพแรงงานและผู้ประกอบการ กลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเครือข่ายการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและหน่วยบริการพัฒนาฝีมือแรงงานและศักยภาพแรงงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ภารกิจ ด้านการพัฒนาอาชีพและมาตรฐานแรงงานไว้คือศึกษาวิเคราะห์ และพัฒนาหลักสูตรระบบการฝึกและพัฒนาฝีมือแรงงานการพัฒนาอุปกรณ์ช่วยฝึก การกำหนดมาตรฐาน วัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการฝึก พัฒนาระบบ รูปแบบมาตรการ และวิธีการด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานแก่ ประชากรวัยทำงานรวมทั้งสตรี เด็กและคนพิการ ตลอดจนเป็นศูนย์ข้อมูลการพัฒนาฝีมือแรงงานและศูนย์ประสานการฝึกอาชีพแก่กำลังแรงงาน พัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแลและดำเนินการทดสอบฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานฝีมือแรงงานตามที่ กำหนด ประสานแผนการปฏิบัติงานของกรม ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์

ด้านแรงงานและพัฒนาอาชีพและแผนแม่บทของกระทรวง ฝึก และพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่ ประชากรวัยทำงาน เพื่อมีงานทำและเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมการ สร้างเครือข่ายการพัฒนาศักยภาพแรงงานและผู้ประกอบการรวมทั้งบริการจัดกองทุนพัฒนา ฝีมือแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.(2545: 12-15)

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคายเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาฝีมือ แรงงานกระทรวงแรงงาน มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาและการพัฒนาฝีมือ แรงงานฝึกทักษะฝีมือ ด้านวิชาชีพให้แก่ประชาชน ตระหนักถึงการพัฒนาระบบการพัฒนา ฝีมือแรงงานให้มีประสิทธิภาพและสร้างเยาวชนและประชาชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นรากฐาน ในการพัฒนาประเทศ ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่ครบวงจรในการจะพัฒนา ผู้รับบริการฝึกให้สามารถหางานทำได้ ต้องมีรูปแบบการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะทำให้ ผู้รับบริการฝึกประสบความสำเร็จ

จากผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย ได้พบว่า มีปริมาณผู้ประสบความสำเร็จ ไม่มากเท่าที่ควรบางสาขาข้างจัดให้มีการฝึกอาชีพมาก แต่จำนวนผู้ประสบความสำเร็จมีงานทำและผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน น้อยมาก ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 106-107) ได้อธิบายถึงสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิด ความล้มเหลวในการจัดการเรียนการสอนอาจจะมาจากยุทธวิธีการเรียน ซึ่งนักเรียนวัยรุ่น ร้อยละ 70 ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่เพียรพยายาม เรียนไปวันๆ ไม่มุ่งความหวังไม่วางแผน การเรียน ไม่ทราบวิธีการเรียน ไม่ทราบวิธีค้นคว้า ปัจจัยมากมายที่มีผลต่อการเรียนมาจากตัว นักเรียนเอง ครู อาจารย์ ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่มีผลทำให้นักเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งบางคนยังประสบปัญหาในการเรียน ยุทธวิธีในการเรียนคือวิธีปฏิบัติตนทางการเรียนที่ แสดงให้ทราบถึงเจตคติที่มีต่อการเรียน ความสนใจแรงจูงใจการบริหารเวลา สมาธิ ความเอา ใจใส่ และความวิตกกังวล รวมทั้งกระบวนการหาความรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยีต่างๆ การ ทบทวนบทเรียน การทดสอบตนเอง ตัวแปรที่มีผลต่อยุทธวิธีการเรียนแบ่งออกเป็น สามด้าน คือ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคายได้ดำเนินการฝึกอาชีพมาแล้วจำนวน 17 รุ่น และได้มีการติดตามผลการมีงานทำ ทำให้ทราบปัญหาที่พบในการดำเนินการฝึกอาชีพแต่ ไม่ได้วิเคราะห์หารูปแบบเพื่อวางแผนแก้ไข เพื่อให้การดำเนินการฝึกอาชีพ และรูปแบบการ เรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้คือต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

คือ ผู้ที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและได้งานทำ (ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดหนองคาย. 2546: 14) และอีกสาเหตุหนึ่งคือผู้วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเรื่องการฝึกทักษะฝีมือ ต้องการที่จะพัฒนางานด้านการเรียนการสอนให้ผู้รับการฝึกมีทักษะฝีมือและผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้เกิดการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม

จากความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นจุดสนใจที่ทำให้ผู้วิจัยจะศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคายมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการชี้แจงความต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

ปัญหาการวิจัย

1. ผู้รับการฝึกไม่มีทักษะฝีมือและไม่สามารถผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานได้ทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์
2. ผู้รับการฝึกที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานไม่สามารถเข้าทำงานได้ถึงร้อยละ 60

คำถามการวิจัย

1. ทำอย่างไรให้ผู้รับการฝึกจึงจะมีทักษะฝีมือและผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานผ่านทุกคน
2. ทำอย่างไรให้ผู้รับการฝึกที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานสามารถหางานทำได้อย่างน้อยร้อยละ 60

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ที่มีผลทำให้ผู้รับการฝึกมีทักษะฝีมือและผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
2. เพื่อหาวิธีการในการหางานทำ ของผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จ
3. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบกระบวนการเรียนรู้และการหางานทำของผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้รับการฝึกในการพัฒนาทักษะฝีมือ
2. เป็นแนวทางในการปรับแผนการฝึกและการหางานทำให้ผู้รับการฝึก เพื่อกำหนดนโยบายและการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับการฝึก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ด้านพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย และสถานประกอบการ ในจังหวัดหนองคาย

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ตารางที่ 1 แสดงประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มอาชีพ	ผู้รับการฝึกในศูนย์ฯ		ครูฝึก ฝีมือแรงงาน	ผู้ปกครองผู้รับการฝึก ที่ประสบความสำเร็จ	สถาน ประกอบการ
	ประสบความสำเร็จ	เพื่อน			
1. ไฟฟ้า	2	1	1	2	2
2. อิเล็กทรอนิกส์	2	2	1	2	2
3. ซ่อมเครื่องยนต์	2	14	1	2	2
4. ซ่อมรถจักรยานยนต์	2	14	1	2	1
5. เครื่องทำความเย็นและปรับอากาศ	2	6	1	2	1
6. ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี	2	5	1	2	2
7. เชื่อมไฟฟ้าด้วยมือ	2	4	1	2	1
รวม	14	46	7	14	11
รวมทั้งสิ้น	95 คน				

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่ง ได้คัดเลือกเป็นตัวแทน ได้เพราะมีจำนวนน้อยดังนี้

2.2.1 ผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 14 คน (ใช้ประชากรในการวิจัย)

2.2.2 ครูฝึกฝีมือแรงงาน จำนวน 7 คน (ใช้ประชากรในการวิจัย)

2.2.3 ผู้ปกครองของผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 14 คน (ใช้ประชากรในการวิจัย)

2.2.4 เพื่อนร่วมสาขาช่าง จำนวน 7 คน (ใช้เพื่อนร่วมสาขาช่าง 1 คน ต่อ 1 สาขาช่าง)

2.2.5 เจ้าของสถานประกอบการ จำนวน 7 คน (ใช้เจ้าของสถานประกอบการ 1 คนต่อผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จ 1 สาขาช่าง)

รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 49 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึง กันยายน 2548

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย หมายถึง หน่วยงานราชการสังกัด กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการด้านส่งเสริมการฝึกอาชีพ และทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับบุคคลทั่วไป

ผู้รับการฝึก หมายถึง นักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ว่างงาน ที่เข้าฝึกอาชีพในสาขา ช่างต่างๆของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ. 2547

ทักษะฝีมือ หมายถึง ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ทดสอบผ่านเกณฑ์ มาตรฐานการฝึกอาชีพ หมายถึง การเรียนทฤษฎีและปฏิบัติในด้านช่างเพื่อให้เกิดความรู้และ ทักษะฝีมือ

มาตรฐานฝีมือแรงงาน หมายถึง ข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดระดับความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่างๆ

เจ้าของสถานประกอบการ หมายถึง ผู้ที่รับผู้รับการฝึกเข้าฝึกงานและรับเข้าทำงานในสถานประกอบการหลังจบฝึก

ประสบความสำเร็จ หมายถึง การทดสอบผ่านมาตรฐานฝีมือแรงงานผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 และ สามารถมีงานทำ

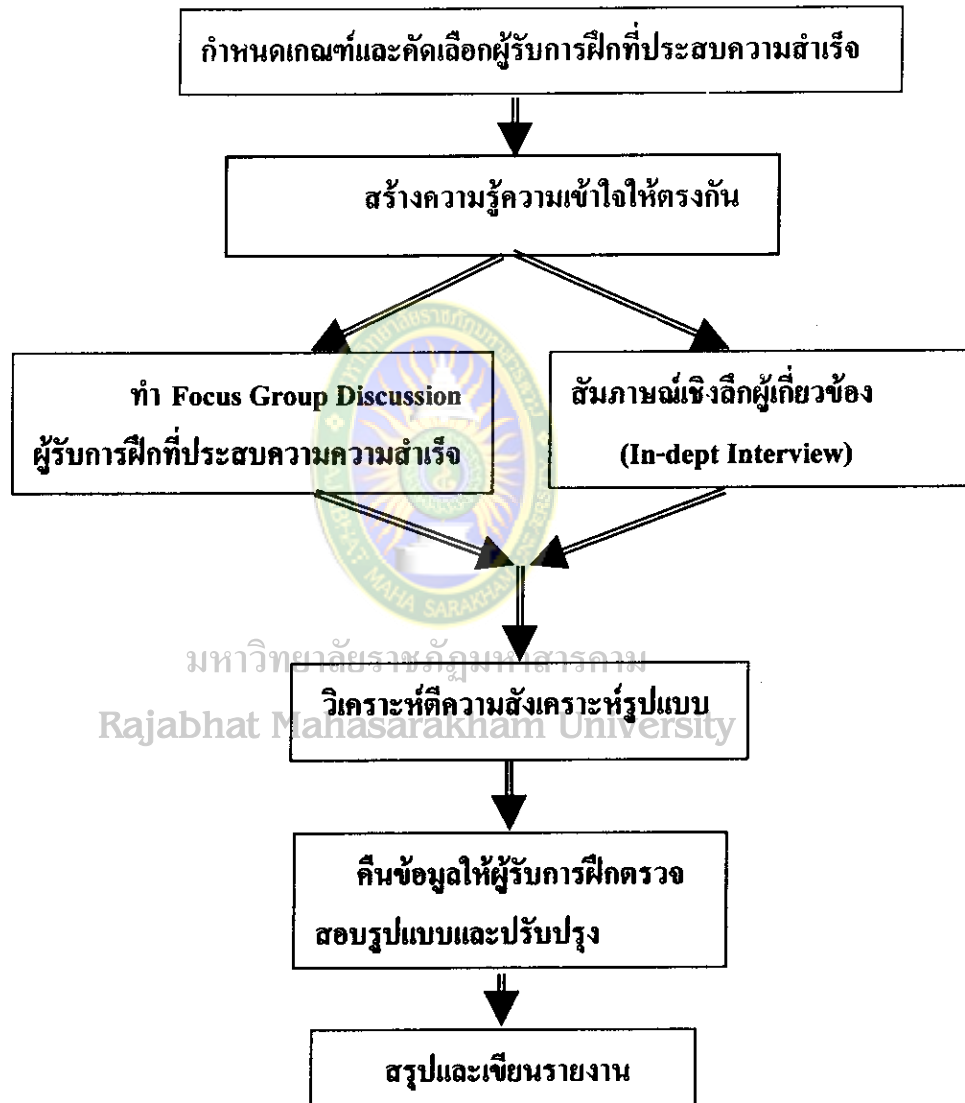
รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง วิธีศึกษา ลักษณะพิเศษการเรียนรู้ กลวิธีการเรียนและพัฒนาดตนเองของผู้รับการฝึกเริ่มตั้งใจแสวงหาความรู้ ซึ่งอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ อีกทั้ง หาวิธีการเรียน กำหนดเป้าหมายในการเรียนและเสาะหาข้อมูลเพิ่มเติม คิดสังเคราะห์ข้อมูลตนเองได้และประเมินผลการเรียนรู้นั้นๆด้วยตนเอง ของผู้รับการฝึกศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย

เพื่อนร่วมสาขาช่าง หมายถึง ผู้รับการฝึกที่ฝึกอาชีพร่วมสาขาช่างต่างๆ ในศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย

การสนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) หมายถึง การจัดเวทีสนทนาผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้รับการฝึกเหล่านั้น

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In- Depth Interview: IDI) หมายถึง การสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับการฝึกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้รู้ข้อมูลถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้รับการฝึกที่ประสบความสำเร็จ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย